

Sygn. akt V Pa 80/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2016 r.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Jacek Wilga

Sędziowie SSO Krzysztof Głowczyński, SSO Andrzej Marek (spr.)

Protokolant star. sekr. sądowy Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2016 r. **w Legnicy**

na rozprawie

sprawy z powództwa K. B.

przeciwko J. W.

o ryczałty za noclegi

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Legnicy IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 czerwca 2016 r.

sygn. akt IV P 155/15

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Andrzej Marek SSO Jacek Wilga SSO Krzysztof Głowczyński

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy w Legnicy zasądził od pozwanego J. W. na rzecz powoda K. B. kwotę 23.027,54 zł tytułem ryczałtów za noclegi za okres od 16 września 2013 r. do 5 maja 2014 r. z ustawowymi odsetkami od kwot wskazanych w pkt I wyroku.

Uwzględniając roszczenie powoda Sąd I ustalił m.in. że pozwany w okresie zatrudnienia powoda, tj. od 16 września 2013 r. do 6 maja 2014 r., rozliczał się z nim

z tytułu diet oraz frachtu wynoszącego 10% od przewiezonego towaru, nigdy zaś nie wypłacił powodowi ryczałtu za noclegi. W świetle zaś uregulowań wewnętrznych obowiązujących u pozwanego (regulamin wynagradzania wraz z aneksem z 1 marca 2013 r.), za każdą dobę podróży służbowej krajowej pracownikowi przysługiwała dieta w wysokości 30 zł, zaś w przypadku podróży służbowej zagranicznej –dieta w wysokości 49 euro. W uzasadnionych przypadkach pracodawca mógł wyrazić zgodę na zwrot kosztów za nocleg stwierdzonych rachunkiem (§ 3 pkt 4

aneksu), z tym, że pracownikom odbywającym zagraniczną podróż służbową nie przysługiwał zwrot kosztów noclegu, jeśli pracodawca zapewnił im bezpłatny nocleg. Zapewnienie bezpłatnego noclegu zaś miało miejsce wtedy, gdy pojazd, którym pracownik odbywał podróż służbową był wyposażony w miejsce do spania - zgodnie z homologacją producenta (§ 3 pkt 6 aneksu). Sąd Rejonowy ustalił, że powód w okresie zatrudnienia odbywał podróże służbowe poza granice kraju. Miejscem docelowym były N. (18 wyjazdów), F. (1 wyjazd), C. (1 wyjazd) i S. (1 wyjazd). Pracując u strony pozwanej, jeździł samochodem ciężarowym marki M.

o oznaczeniu kabiny (...) oraz (...). W czasie wszystkich podróży, jakie powód odbył, spał wyłącznie w kabinie samochodu, którym jeździł. W kabinie tej mieściły się fotele oraz część sypialna, która nie była odrębnie wydzielona. Powód korzystał

z własnej pościeli. Pracodawca nie zapewniał ani kołdry ani poduszki. Kabina samochodu wyposażona była w lodówkę, klimatyzację, której działanie było możliwe dopiero po włączeniu silnika oraz ogrzewanie postojowe. Klimatyzacji postojowej nie było. W kabinie ciągnika siodłowego nie było żadnych urządzeń sanitarnych. Powód, jeżdżąc poza granicami kraju, korzystał z wody, wc i prysznic na parkingach zaopatrzonych w węzły sanitarne. Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji uznał, że warunki, w jakich powód korzystał z noclegów, pracując u pozwanego, nie pozbawiają go prawa do ryczałtów za noclegi. Nie świadczą one bowiem o tym, aby pracodawca zapewnił powodowi bezpłatny nocleg w rozumieniu § 16 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

Wyrok powyższy w całości apelacją zaskarżył pozwany, który zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców w zw. z art. 77⁵ § 1, 3, 4 i 5 k.p., poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przepisy te w zakresie zwrotu kosztów noclegu kierowcy przebywającego w podróży służbowej odsyłają do § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju w zw. z art. 8 pkt 8 Rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (tekst mający znaczenie dla EOG), i mogą stanowić podstawę prawną dochodzenia roszczeń, od pracodawców sektora prywatnego, w sytuacji gdy prawidłowa interpretacja tych zapisów wskazuje, iż adresatem tej normy prawnej są wyłącznie jednostki sektora publicznego, a pracodawcy prywatni korzystają z uprawnienia do uregulowania tych kwestii w ramach uregulowań wewnątrzzakładowych.

Pozwany zarzucił też naruszenie zapisów obowiązującego u niego Regulaminu wynagradzania wraz z załącznikiem z dnia 1 marca 2013 r. poprzez ich błędną interpretację i brak zastosowania w sprawie, a w konsekwencji błędne uznanie, że zawarte w nich uregulowania nie mają pierwszeństwa przed zapisami przepisów powszechnie obowiązujących i nie mają zastosowania w nin. sprawie, jak i że pracodawca nie wypłacał pracownikom świadczenia stanowiącego ryczałt za nocleg, podczas gdy prawidłowa interpretacja regulacji wewnątrzzakładowych prowadzić powinna do wniosku, że w ramach przepisów wewnątrzzakładowych w sposób korzystniejszy niż w przepisach powszechnie obowiązujących uregulowano także problematykę zwrotu kosztów noclegów w ramach jednolitego świadczenia z tytułu diety, której wysokość ustalono w sposób korzystniejszy niż w przepisach powszechnie obowiązujących, bo na poziomie 49 euro niezależnie od kraju podróży służbowej.

Zdaniem skarżącego, Sąd Rejonowy błędnie zinterpretował też przepis § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia MPiPS w sprawie należności z tytułu podróży poza granicami kraju, uznając, że pracownikowi przysługuje roszczenie o ryczałt za nocleg także w sytuacji, kiedy w rzeczywistości nie poniósł żadnych kosztów noclegu, oraz naruszył art. 8 pkt 8 Rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 poprzez błędną

jego interpretację i uznanie, żeienne okresy odpoczynku – nocleg i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku – nocleg nie mogą być wykorzystywane w pojeździe.

Zdaniem apelującego, Sąd I instancji dopuścił się także naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i nierozważanie wszystkich okoliczności sprawy, skutkujące m.in.:

- błędnym przyjęciem, że dokument „Wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej” z dnia 1 marca 2013 r. dotyczący wypłaty diety obejmującej także inne koszty socjalne, nie stanowi świadczenia zawierającego w swej treści ryczałtu za noclegi,

- błędnym uznaniem, iż zawarte w przepisach wewnątrzzakładowych uregulowanie w zakresie zwrotu kosztów podróży, ogólnie określone przez pracodawcę jako dieta – na kwotę 49 euro, nie może być przyjęte jako uregulowanie bardziej korzystne niż powszechnie obowiązujące przepisy,

- brakiem jakiegokolwiek ustalenia stanu faktycznego w zakresie miejsc odbywania noclegu i przyjęcie ilości i miejsc noclegów wskazanych przez powoda, bez jakichkolwiek dowodów potwierdzających powyższe twierdzenia,

- nieuwzględnieniem faktu, że pracownik od samego początku zatrudnienia wiedział, iż noclegi będzie spędzał w kabinie pojazdu i stan ten akceptował, jako jeden z warunków zatrudnienia, a w toku świadczenia pracy nigdy nie zgłaszał w tym zakresie zarzutów, a zgłosił je dopiero po zakończeniu stosunku pracy, traktując „zwrot” kosztów noclegów jako dodatkowe wynagrodzenie, a nadto wiedział, że określona w aktach wewnętrznych „dieta” stanowić będzie kompleksowy zwrot wszystkich kosztów podróży,

- nieuwzględnieniem faktu, że w toku świadczenia pracy, niezależnie od wypłacanej powodowi diety stanowiącej kompleksowe rozliczenie wszystkich kosztów podróży, otrzymał też zwrot wszystkich udokumentowanych kosztów związanych z korzystaniem z toalet, pryszniców itp.

- nieuwzględnienie faktu, że wszystkie pojazdy wykorzystywane przez pozwanego mają w ramach fabrycznego wyposażenia miejsce do spania dopuszczone do użytkowania i spełniające wymogi prawa.

Pozwany w apelacji zarzucił nadto naruszenie przez Sąd I instancji art. 328 § 2 k.p.c., twierdząc, że Sąd ten w uzasadnieniu orzeczenia nie odniósł się w stopniu wystarczającym do przyczyn, z jakich nie dał wiary zeznaniom pozwanego, a dał wiarę powodowi w pełnym zakresie, oraz naruszenie art. 178 § 1 Konstytucji RP i art. 1 § 2 ustawy – Prawo ustroju sądów powszechnych, art. 2 k.p.c. -poprzez nierozpoznanie istoty sprawy przez ten Sąd, gdyż –zdaniem skarżącego– nie zbadał on podstawy materialnej pozwu, jak i skierowanych do niego zarzutów merytorycznych, a w swoim rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy, albowiem uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie stanowi wyrazu zindywidualizowanej oceny prawnej i ustaleń faktycznych dokonanej przez niezawisły Sąd w indywidualnie rozpoznawanej sprawie.

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu za obie instancje wg norm przepisanych.

W dniu 13 września 2016 r. pozwany złożył wniosek o zawieszenie postępowania apelacyjnego na podstawie art. 177 § 1 pkt 3(1) k.p.c.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych wraz z kosztami zastępstwa radcowskiego w wys. 1.800 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasadna.

Na wstępie podnieść należy, iż Sąd I instancji –wbrew twierdzeniom apelującego– nie naruszył żadnych norm konstytucyjnych czy ustawy –Prawo o ustroju sądów powszechnych. Rozstrzygnął bowiem sprawę na podstawie stanu

faktycznego ustalonego w oparciu o zgromadzone dowody, które w toku sprawy zaprezentowały strony. Następnie, ustalenia faktyczne w sposób obszerny przedstawił w pisemnym uzasadnieniu wyroku, w którym odniósł się do dowodów zgromadzonych w postępowaniu, wskazując, którym z nich daje wiarę w całości, którym w części, a którym (i dlatego) walu tego odmówił. Sporządzonemu zatem w sprawie uzasadnieniu nie można postawić zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy nie doszukał się również takich naruszeń, które świadczyłyby o tym, że Sąd rozpoznający sprawę w I instancji nie rozpoznał jej istoty i orzekł bez związku ze stanem faktycznym tej konkretnej sprawy. O powyższym nie świadczy na pewno powołanie się przez Sąd orzekający na orzecznictwo sądowe w podobnych sprawach. Prawdą jest, że w sprawie o ryczałty za noclegi wielokrotnie wypowiadał się już Sąd Najwyższy, w tym m.in. w przywołanej przez Sąd Rejonowy uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 12 czerwca 2014 r. (II PZP 1/14). Nie mniej jednak w rozpoznawanej sprawie nie treść tej uchwały, lecz przede wszystkim ocenione przez Sąd Rejonowy okoliczności niniejszej sprawy zadecydowały o uwzględnieniu roszczenia powoda. Dobitny wyraz temu dał ten Sąd w treści uzasadnienia wyroku.

Na uwzględnienie nie zasługiwały również zarzuty apelacji odnoszące się do naruszenia przez Sąd Rejonowy wskazanych w apelacji norm prawa wspólnotowego. Jak podkreśla się w orzecznictwie, przepisy art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.1LUE.L.2006.102.1) oraz art. 14 ustawy dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców dotyczą gwarantowanych okresów odpoczynku dobowego i tygodniowego i nie obejmują kwestii kompensaty kosztów podróży służbowej (por. uzasadnienie uchwały SN z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, wyrok SN z dnia 15 września 2015 r., II PK 248/14) i należy je interpretować, w szczególności art. 8 ust. 8 cyt. rozporządzenia 561/2006, w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które określa warunki, w jakich kierowca pojazdu może domagać się zwrotu kosztów noclegu wynikających z jego działalności zawodowej (por. postanowienie Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 18 lutego 2016 r.).

W świetle powyższych uwag, w ocenie Sądu Okręgowego, nie ma żadnych podstaw do uznania niezgodności norm prawa krajowego przyznającego kierowcom prawo do ryczałtu za koszty noclegu z prawem unijnym, a Sąd Rejonowy -stosując w tym zakresie regulacje krajowe- nie dopuścił się żadnych uchybień.

Wbrew twierdzeniom pozwanego, przepisy porządku krajowego, w oparciu o które swoje rozstrzygnięcie podjął Sąd Rejonowy (tj. art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców -tj. Dz.U. z 2012 r., poz. 1155, art. 77⁵ § 3-5 k.p., § 16 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej - Dz.U. z 2013 r., poz. 167), nie tylko mogły, ale i stanowiły prawidłową podstawę prawną dochodzenia przez powoda roszczeń od pozwanego jako pracodawcy sektora prywatnego. Przepis art. 77 § 3 k.p. stanowi bowiem wprost, że warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy iż wymieniony w § 2, tj. pracodawcy spoza sfery budżetowej (a więc takiemu, jakim w niniejszej sprawie jest pozwany) są określane w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. W myśl art. 9 § 2 k.p., postanowienia układów zbiorowych pracy i porozumień zbiorowych oraz regulaminów i statutów nie mogą być mniej korzystne dla pracowników niż przepisy Kodeksu pracy oraz innych ustaw i aktów wykonawczych. Sankcję za naruszenie powyższego przepisu przewiduje art. 18 § 2 k.p., który stanowi, że postanowienia umów i aktów, o których mowa w § 1, mniej korzystne dla pracownika niż przepisy prawa pracy są nieważne; zamiast nich stosuje się odpowiednie przepisy prawa pracy.

W rozpoznawanej sprawie pozwany twierdził przede wszystkim, że strony zgodnie uznały, iż wypłacana kwota „diety” w wysokości 49 euro za każdy dzień podróży służbowej (a więc w wysokości wyższej niż diety określone w rozporządzeniu z dnia 29 stycznia 2013 r.) pokrywa w całości koszty tej podróży, w tym także koszty noclegów. Argumentu tego pozwany użył także, skarżąc wyrok Sądu Rejonowego. Jak wynika z akt sprawy, kwestia należności pracowników zatrudnionych u pozwanego z tytułu podróży służbowych zawarta została w dokumencie zatytułowanym

„Wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej” (k. 125). W ocenie Sądu Okręgowego dokument ten budzi wątpliwości w zakresie związania nim stron niniejszego postępowania. Nie wynika bowiem z niego, aby stanowił on załącznik do Regulaminu wynagradzania, z którym powód by się zapoznał, tym bardziej że -jak wynika z przesłuchania powoda- sam pozwany nigdy nie rozmawiał z nim na temat przysługujących mu ryczałtów za noclegi a w szczególności o zastosowaniu konstrukcji, w której nadwyżka diety miałaby stanowić ryczałt za nocleg. Nie było zatem żadnych uzgodnień stron w tym zakresie. Nawet jednak gdyby uznać, że ww. dokument stanowi akt wewnątrzzakładowy mający moc obowiązującą w stosunkach między stronami, to zauważyć należy, że pozwany pracodawca sam rozróżnia w nim pojęcie diet od innych wydatków związanych z podróżą służbową. W § 3 pkt 4 i 6 wyróżnia bowiem wydatek w postaci kosztów za nocleg, co oznacza że sam uznaje, iż pracownikowi - oprócz diet – mogą przysługiwać inne należności z tytułu podróży służbowej. Wysokości tych należności (kosztów noclegu) w żadnym postanowieniu ww dokumentu jednak nie została określona, tym bardziej nie ustalono zasady, zgodnie z którą dieta w kwocie 49 euro miałaby obejmować całość (zryczałtowaną) kosztów podróży służbowej w szczególności co do diety jak i ryczałtu za noclegi. Skoro zatem w rozpoznawanej sprawie ww. regulacje w zakresie ryczałtów za noclegi są mniej korzystne dla pracownika niż powszechnie obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa pracy, konkluzja dotycząca stosowania tych drugich była oczywista (art. 9 § 2 i art. 18 § 2 k.p.).

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy do ustalonego w tym postępowaniu konkretnego stanu faktycznego zastosował prawidłowe przepisy prawa materialnego, dokonując ich wykładni zgodnie z utrwalonym (powołanym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) orzecznictwem, które Sąd okręgowy również podziela. I dotyczy to nie tylko wzmiankowanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., ale i późniejszych orzeczeń Tego Sądu (wyroku z dnia 21 października 2015 r., II PK 263/14, z dnia 3 lutego 2016 r., II PK 334/14, z dnia 2 marca 2016 r., III PK 79/15, z dnia 3 marca 2016 r., II PK 3/15, czy z dnia 25 kwietnia 2016 r., II PK 308/14). Taką linię orzecniczą prezentują także inne sądy powszechne (vide: powołane w odpowiedzi na apelację orzeczenia).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznał apelacji pozwanego za niezasadną i oddalił ją (art. 385 k.p.c.).

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do zawieszenia postępowania apelacyjnego, zgodnie ze złożonym przez pozwanego wnioskiem. Co prawda przepis art. 177 § 1 pkt 3(1) k.p.c. obowiązujący od dnia 8 września 2016 r., stanowi, że sąd może zawiesić postępowanie, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym, to jednak podkreślić należy, że wyrażona w tym przepisie norma ma jedynie fakultatywny charakter - Sąd ma uprawnienie a nie obowiązek zawieszenia postępowania na tej podstawie. Nadto – w ocenie sądu okręgowego (podobnie jak w ocenie wielu innych sądów powszechnych, które orzekały w sprawach o ryczałty za noclegi) należy uznać, że ugruntowana interpretacja przepisów określających warunki przyznawania ww. należności jest na tyle jasna, że nie budzi wątpliwości natury konstytucyjnej mogących przemawiać za potrzebą zawieszenia postępowania.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym Sąd II instancji procedował w oparciu o przepis art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804).

SSO Andrzej Marek SSO Jacek Wilga SSO Krzysztof Głowczyński